

Psychologické aspekty školní úspěšnosti

Co ovlivňuje školní úspěšnost

Rozbor příčin školní neúspěšnosti

- V čem konkrétně má dobré/špatné výsledky?
- Neúspěšnost jedince/celé třídy?
- Dlouhodobý/krátkodobý?
- Prospěch v minulých ročnících
- Mimoškolní činnost
-

UNDERACHIEVERS vs.
OVERACHIEVERS

-
- **Dotazník sebepojetí školní úspěšnosti SPAS (prof. Zdeněk Matějček)**
 - stabilně špatný prospěch
 - nápadné výkyvy prospěchu
 - nápadně nerovnoměrný výkon v jednotlivých předmětech
 - nápadné výkyvy v čase i nesch. pro některé předměty
 - náhlý úpadek prospěchu

Vůle

- soubor psychických procesů a vlastností
- stanovení (poznání a specifikace) cíle: poznávací procesy
- motivace, vůle – vytrvání v cílesměrné činnosti
- volní vlastnosti
- volní procesy

Naučená bezmocnost

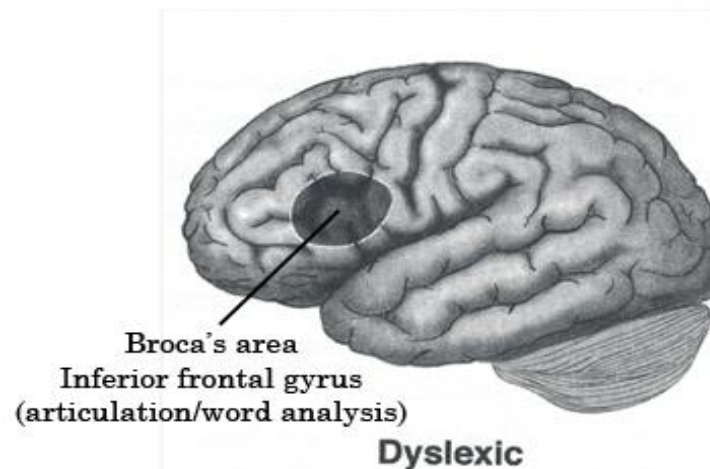
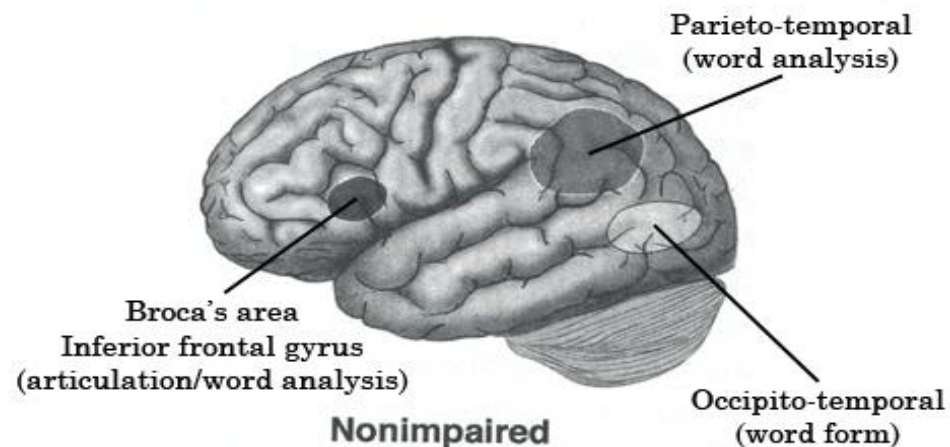
- pocit, že svou aktivitou nemůžeme ovlivnit vlastní život
- dítě jako pasivní produkt chování dospělých
- rezignace, snížené sebevědomí
- Seligman
- Matoušovo pravidlo
- Rotter: místo řízení

Specifické vývojové poruchy učení

- obtíže projevující se při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní, naslouchání, matematiky, praktických dovedností
PŘI DOSTATEČNĚ ROZVINUTÝCH
OBECNÝCH INTELEKTOVÝCH
SCHONOSTECH
- individuální charakter
- dysfunkce CNS

Etiologie SPU – Endogenní faktory

- **Dysfunkce**

Typologie SVPU

- **Dyslexie** - porucha osvojování čtenářských dovedností
- **Dysgrafie** – porucha osvojování psaní (čitelnost, úprava ...)
- **Dysortografie** – porucha osvojování pravopisu
- **Dyskalkulie** – obtíže v chápání číselných pojmů, v provádění matematických operací
- **Dyspraxie** – porucha osvojování, plánování a provádění volných pohybů
- **Dysmúzie** – porucha osvojování hudebních dovedností
- **Dyspinxie** – obtíže v kresbě, obkreslování, neobratné zacházení s tužkou, obtížné chápání perspektivy, neobratnost v jemné motorice

Diagnostická kritéria SVPU

1. **výrazné a dlouhodobější potíže** v osvojování čtení, psaní, pravopisu a počítání
2. výrazný **rozdíl mezi výkony** ve školních dovednostech a úrovni rozumových schopností
3. neúspěchy v konkrétní oblasti nejsou způsobeny stresem, nepozorností, nedostatkem času, běžnou neznalostí, ale **specifickými poruchami**
4. administrace testů **percepčně kognitivních a motorických schopností**

-
5. **dostatečná výuková příležitost** (př. dítě nebylo dlouhodobě nemocné)
 6. **rezistence potíží** vůči běžným didaktickým postupům
 7. Potíže ve čtení, psaní a počítání **nejsou prvotně způsobeny vadou** zraku, sluchu, tělesným nebo mentálním postižením či jiným onemocněním
 8. **výuka čtení, psaní a počítání probíhá metodicky odpovídajícím způsobem**

Při diagnostice SVPU sledujeme

Úroveň čtení

- rychlost - chyby – porozumění – chování při čtení

Psaní

- Rukopis – držení pera, tužky – vybavování tvarů písmen – čitelnost – úprava

Počítání

- Orientace na číselné ose – pojem číslo – matematické operace

Soustředění

- Výkyvy v soustředění – obtíže v soustředění

Sluchové vnímání

- Dělení slov na slabiky – první hlásky ve slově – rozkládání slova na hlásky – rozlišování slabik

Zrakové vnímání

- Známky obtíží – rozlišování figury a pozadí – reverzní figury ...

Řeč

- Malá slovní zásoba – hledání výrazů – specifické poruchy řeči

Modifikace studijních podmínek

- **Výklad ve formě prezentací**
- **Prezentace k dispozici před začátkem výuky**
- **Stěžejní informace zadávat písemně, čitelně a na viditelném místě**
- **Používání diktafonu, notebooku**
- **Přestávky**

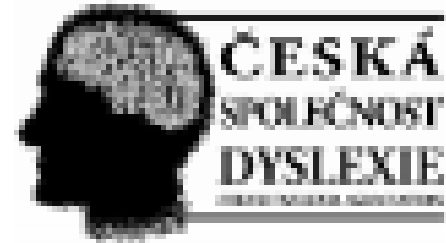
-
- **Číst slova a věty krok za krokem**
 - **Přehlédnout text dříve než jsou čteny detaily**
 - **Barevně vyznačovat sloupce, rubriky, schémata, důležité údaje**
 - **Barevně odlišovat úkoly podle důležitosti**
 - **Vypracovávat plán plnění povinností**
 - **Začínat den přehledem úkolů pro tento den**
 - **Plánovat s předstihem plnění všech povinností**
 - **Vykonávat pouze jeden krok v určitém čase**

Modifikace podmínek pro hodnocení průběhu a výsledků studia

- **Prodloužení časového limitu o cca 25%**
- **Úprava testů dle IVP**
- **Nesmí být vystavován těm stresovým situacím, které jsou podmíněny jeho poruchou (např. čtení před skupinou studentů, práce v časovém stresu, zvukově nevhodné prostředí)**

INTERNETOVÉ ODKAZY

- www.czechdyslexia.cz

- www.dyscentrum.org

Použitá a doporučená literatura

- Čáp, J., Mareš, J. (2001) Psychologie pro učitele. Praha: Portál.
- Matějček, Z. (2005) Výbor z díla. Praha: Karolinum.
- Mertin, V. (2011) Výchovné maličkosti. Praha: Portál
- Peck, M. S. (2007) Nevyšlapanou cestou.
Praha: Argo.
- Plhánková, A. (2003) Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia.

-
- Zelinková, O. (2003) Poruchy učení. Praha : Portál.
 - Zelinková, O. (2001) Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Praha : Portál,.
 - Pokorná, V. (1997) Teorie, diagnostika a náprava specifických poruch učení. Praha : Portál.
 - Mertin, V., Krejčová, L. (Eds.) (2012) Metody a postupy poznávání žáka. Praha: Wolters Kluwer.